

පූර්ව බ්‍රාහ්මී ශිලා ලේඛනවලින් හෙළිවන වර්තමාන මධ්‍යම පළාත හරහා දිවෙන මාර්ගයක් පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

¹චිරසිංහ ඩී.ඒ.එස්.ඩී.

අගනගර, වෙළඳ නගර, ප්‍රාදේශීය නගර, වරායන්, විහාරාරාම සහ ජනාවාස සම්බන්ධ කෙරෙන විධිමත් මාර්ග පද්ධතියක් අනුරාධපුර යුගයේ සිට පැවති බව සාහිත්‍ය හා පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක මගින් තහවුරු වී තිබේ. ක්‍රි.පූ.3 ක්‍රි.ව.1 සියවස්වල මධ්‍යම පළාත හරහා මාර්ගයක් පැවැතියේ ද යන ගැටලුව මූලික කරගත් මෙම පර්යේෂණයේ අරමුණ, මාර්ගයක් සකස් වීමේදී සමකාලීන මධ්‍යම පළාතේ වැදගත්කම අනාවරණය කිරීමයි. ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණය, පුස්තකාල අධ්‍යයනය, සම්මුඛ සාකච්ඡා හා අන්තර්ජාල භාවිතය ඔස්සේ දත්ත රැස් කළ අතර මධ්‍යම පළාතට අයත් පූර්ව බ්‍රාහ්මී ශිලා ලේඛනවල අන්තර්ගතය හා පිහිටීම ඇසුරින් මෙම පර්යේෂණය සිදු කෙරිණි. ශිලා ලේඛන පිහිටි ස්ථාන 30 ක් හඳුනාගත් අතර ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණයෙන් ලබා ගත් ධර්ම බණ්ඩාරක සිතියමක් මත සලකුණු කිරීමෙන් මාර්ගයක පිහිටීම අනාවරණය කර ගැනුණි. අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍රයන් 30, මාතලේ, මහනුවර සහ නුවරඑළිය දිස්ත්‍රික්ක තුන කේන්ද්‍ර කරගනිමින් උතුරු දකුණු දිශානුගත රේඛාවක පිහිටා ඇති අතර සමකාලීනව භාවිතයට ගත් මාර්ගයක මෙම ක්ෂේත්‍ර සියල්ල ස්ථානගත වී ඇති බව නිරීක්ෂණය විය. පූර්ව බ්‍රාහ්මී ශිලා ලේඛනවල අන්තර්ගතය අනුව තත් කලාපය දේශපාලන, ආර්ථික, ආගමික හා සමාජීය වශයෙන් වැදගත් බව හඳුනාගත හැකි විය. දඹුල්ල සහ තල්ගහගොඩ ලෙන් ලිපිවල අනුරාධපුර පාලකයන් පිළිබඳවත් ඇඹුල්අඹේ සහ බඹරගල ලිපිවල මාගම පාලකයන් පිළිබඳවත් සඳහන් වීමෙන් සමකාලීන අනුරාධපුර හා මාගම ආධිපත්‍යයට නතු ප්‍රදේශයක් ලෙස මධ්‍යම පළාත පැවති බව පැහැදිලි වේ. හමු වූ ශිලා ලේඛනවල මැණික්කරුවන්, කුඹල්කරුවන්, ඇත්දත් ශිල්පීන් පිළිබඳවත් විතනගර සහ උතකනගර පිළිබඳව සඳහන්වීමත් නිසා ක්‍රි.පූ.3 ක්‍රි.ව.1 සියවස්වල මධ්‍යම පළාත ආර්ථිකමය වශයෙන් වැදගත් කලාපයක් වූ බව සනාථ විය. ශිලා ලේඛන ව්‍යාප්ත ක්ෂේත්‍ර 30 න් 29 ක් ම හික්ෂු ආරාම ලෙස භාවිතයට ගත් කටාර ලෙන් පැවතීමත් ඒ ආශ්‍රිතව ජනාවාස පැවතීමත් අනුව ආගමික හා සමාජීය වශයෙන් ද මධ්‍යම පළාත සුවිශේෂී වූ බව පැහැදිලිය. සමකාලීන දේශපාලන ආධිපත්‍යයන්, වෙළඳ කටයුතු, ආගමික ස්ථාන වෙත ගමන් කිරීම, සමාජීය අවශ්‍යතා මත මධ්‍යම පළාත හරහා මාර්ගයක් පැවතීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. තත්කාලීන ප්‍රධාන පාලන මධ්‍යස්ථානය වූ අනුරාධපුරය කේන්ද්‍ර කරගෙන මාර්ග පද්ධතිය සංවිධානය වී තිබූ අතර අනුරාධපුර පාලකයන් සහ දකුණු දෙසින් වූ මාගම පාලකයන් පිළිබඳ සඳහන් ශිලා ලේඛන මධ්‍යම පළාතෙන් හමු වීමත් නිසා මෙම මාර්ගය උතුරින් අනුරාධපුරයත් දකුණු දෙසින් සමකාලීන මාගම රාජධානියත් සම්බන්ධ කරන්නට ඇති බව නිගමනය කළ හැකිය.

මුඛ්‍ය පද : ශිලා ලේඛන, ක්‍රි.පූ.3 ක්‍රි.ව.1, මාර්ගය, අනුරාධපුරය

¹ඉතිහාස හා පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය. sasdilshan97@gmail.com